

In San Ptronì

L é dai trântón e lóì che, dâu vòlt ala stmèna, a fân vgnîr nòt in San Ptronì. Oramâi la nôstra beléssima basélica l'é dvintè quèsi una secânnda cà e mé a v pòs garantîr che catères là dânter da par sé, tra lómm e scûr, l'é un'emoziân furtéssima.

Anc andèr in vatta al póllpit, acarezèr al sò laggn antîg pinsând ch'al fô tuchè anc da Úgo Bâsi, ch'al fé una prêdica memorâbil, e da Savunarôla. Farmères a guardèr la lâpid ch'la prutèz al còr - sé, pròpi al còr - dl'Elîsa, la surèla ed Napoleân. Ai ò avó anc la furtónna d andèr a vâdder al magnéffic ôrghen (1571), al pió antîg dal mânnd fra quí ed conceziân mudèrna (in San Ptronì ai n é dû, mo quasst l é al pió antîg!). A sunèrel ai à pinsè cal bèl gèner ed dân Richèrd:

- *Adès a t fâg da sénter la vâus ed San Ptronì!* - al m à détt, e pò l à tachè a picèr in vatta ai tâst. Che emozziân, ascultèr la vâus putânta ed San Ptronì!

F. C.

La masscla

Vudèr una cà l'é un'inpraisa dulurâusa. Prémma d ónna parché al vòl dîr che chi stèva in cla cà an i é pió, con tótt al cârg ed padimènt e d inpâgn ch'ai é stè prémma e dâpp a cla môrt. E pò parché incôsa, in cla cà, l'é lighè a di arcòrd, bî o brótt ch'i séppen. Mî maré e mé avân vudè la cà ed mî mè-

der l ân pasè. Mî fradèl al n à brîsa psó ajutèrès parché l éra bèle malè e, purtròp, st ân al s n é andè anca ló. Avân tachè dala ròba da fîr e la biancarí, fagând sta sèlta: la ròba da tgnîr (stra mé e mî cugnè), qualla da dèr in benefizânza (dâpp avair fât dlîzer dala badanta qualla ch'la vlèva lî) e qualla da bucèr vî. L istâss par piât e tegâm.

Pò a sän pasè ai mòbil e, dâpp avair tgnó al televisâur e un armèri ch'avân méss in garâg', ai éra incôsa da eliminèr. La badanta l'é arivè d âura ed mandèr in Ucrâjénna d incôsa: la lavatríz, al frîgo, la stû, i tamarâz, âl Madòn ch'âli éren atachè ai mûr, âl tann, âl scrân, un mócc' ed tegâm, anc scumachè. Con tótt quasst, dla ròba ai n éra anc un sinifili. Quí ed Piâza Granda o ed Dân Marèla i n garantèven brîsa ed psair tôr incôsa, e la cà l'avèva da èser cunsgnè vûda al'ACER. Alâura avân catè un rumèn che, con un camiunzén, l é vgnó a carghèr incôsa. Stra la cà e la canténna al camiunzén l éra stracârg, anc parché in canténna ai éra d incôsa, ròba che da ventzèncu'ân, dala môrt ed mî pèder, inción avèva pió guardè.

E acsé l é stè lé, in mèz a cla ròba ch'la saltèva fòra da un pasè acsé luntàn, ch'ai ò pasè i magón pió grand: avân truvè al pidén che mî pèder al druvèva pr ajustèr âl nòstri schèrp; i prît ch'a druvèven quand a stèven int na cà sänza riscaldamânt; la caldarénna ed râm, arpzè e naigra, ch'la sarvèva par la pulânt. Mî pèder al n avèva mâi cazè vî gnînta, ló, nèd in prinzèppi dal nôvzânt, ch'l avèva pasè dâu guèr, aviè a tgnîr d'acât incôsa, parché incôsa l éra custè fadîga e sacrificèzi, e al psèva sänper vgnîr óttil. *Tû só e métt là...*

Pò, in mèz a dâl damigèn dala pâja ràtta e inspulvrazè, avân catè una masscla. L'é una masscla d alumènni, un pôc scumachè e d inción valâur, mo l'é stè l ónnic quèl ch'ai ò tgnó. Acsé adès, quand adâcuv i fiûr dla mî terâza, vudând l'âcua con cla masscla, a pâns a mî pèder, a quand l arivèva a cà stóff e inspulvrazè dal sò lavurîr ed traturéssta e, prémma ed lavèrès int la

cadinèla, al tulèva dal calzaider una masscla d âcua ed pâzz, ch'la savèva un pôc ed fèr, mo l'éra acsé frassca e la cavèva acsé la said....

la Nòccia d Bastèl

"Fà pur sänper al tô nómmer"

L é al téttol dl ûltum lavurîr ed poeî ed Giurgén Canpi, Giorgio Campi, ch'al mité fòra al sò prémm lîber ("Al sumarnâz") dal dâumèlla e zèncv e al secânnd ("Bacâi da cafà") dal dâumèlla e ôt.

Al tèrz lîber che, pr andèr drî al spîrit ed chi èter dû, al i à méss nóm "Fà pûr sänper al tô nómmer", l à anc un mèrit brîsa da rédder: l é stè scrètt in **OLM** (*Ortografia Lessicografica Moderna*), ch'l'é la manîra ed scrîver al dialatt bulgnâis studiè e spieghè da zânt ch'i s n intânnden (*). L editâur l é Pendragon.

Mé al m é sänper piâsò da mât, al mî amîg Giorgio, che col sò bèl mudén al dpènnz con ghèrb un anbiânt, un sugèt, un argumânt, un arcòrd e pó spass, ala fén, al tôcia al pnèl int una ténta pió alîgra, pió vîva, pió sburdlánnna e, zâcchete, una spenlè inpruvîsa ch'la t fâ fèr zrisén, ch'la t fâ rédder, ch'la t fâ maravièr pr una batûda ch'la n t srèv gnanc pasè par la tésta.

E pó ai é cl amâur, cal culâur, cl udâur ed Bulâggna ch'as sént int i sù scrètt, in duv t an cât mâi l ôdi, la dspraziân, l'ufâisa, la rasegnaziân, mo spass, invèzi, al surîs, l amâur, la speranza (coi pí par tèra, però), la batûda, la serenitè e al môd delichèt d azetèr la vétta quand i quí al pèr ch'i vâghen stûrt: un esânpi da dû vèrs dla poeî "L'anbrâusa dal Pânt Vèc": "A l sò anca mé ch'la m fèva dâl gran còren, mo lî puvrénna l'éra fâta acsé, vût amazèrta?"

Atâc al lîber ai é un bèl CD con s-santadâu poeî, détti da Giurgén ala sò manîra: una bèla zrisénna in vatta ala tâurta.

Amos Leli

(*) Al profesâur Canepèri, fonetéssta dl'Universitè ed Venèzia, e al glotòlog bulgnâis Dagnèl Vitèli, un zâuven studiâus dla Bâla dal Bulgnâis.

Itagliàn furtunè

Mî mujèr la m al dîs sänper: «stà chelum, dsméttla ed bruntlèr, ed fèr chès a incôsa, ed córrer drî a tótt i quî ch'i t pèren zâ d scuèder...». Mo fôrsi al vézzi an é mégga quasst. L é pió fâzil ch'al séppa quall d an èser brîsa bân ed stèr zétt. A l sò, a n sarvéss a un azidóll, mo dâpp a m sént tante dío méi! Dänca, stavôlta am é vgnó da pinsèr che nuèter itagliàn a sän dimónndi furtunè. Al parché? Mo parché, par la prémma, nuèter a sän néd e carsó int un pajais con däl blazz fòra d misûra e däl stasân da paradís. S'al fôss sâul pr i sît dóvv a canpân, nuèter itagliàn a prénn èser cunsidèrè tótt di gran sgnurón. Vlív méttèr con zèrt sît pén ed žagnócc e pióva par tótt l ân, zèrt èter ch'i n an gnanc l'âcua da bävver, o sinchenâ sänza l'insaggna d un'òpra d èrt mänter nuèter ai n avän däl mièra? E i nûster paesâg'? Sé, i itagliàn, près a di èter pòpol, i s pòlen cunsidèrè furtunè.

Però, purtròp, s'as dà al chès ch'avâmen bisâggna d un sarvézzi pòbblic, alâura la furtónna la švanéss int un spéll e la vétta la dvänta difézzil. A l sò anca mé che i göbbi i én sänper manc e i sarvézzi ai zitadén i cässten. Pr esänpi: pr a n stèr brîsa d'asptèr däli âur a un Prânt Sucâurs ai vrèv di bajûc per fèr un sarvézzi miâur. Par fèr däl galèr pió umèni ai vrèv di bajûc. Pr avoir di trèno e di tranvâi miûr ai vrèv di bajûc. Pr avoir däl strè pió natti e in âurden ai vrèv di bajûc. Par dèr pió asistänza ai vcétt dscalatrè ai vrèv di bajûc. E l é inóttil stèr a dîr tótt al rèst: di bajûc an n é brîsa e raiga.

Però ai é un'ètra categorî ed sarvézzi ch'i én fât al'arbóffa brîsa parché ai amanca la grèna, mo par câulpa dla zaclunîsia e - pòsia dîrel? - par câulpa dla bazurlunîsia e dla stupidité. Vlív pruvèr ed fèr äl práctic pr arnuvèr la patânt sänza spännder di gran bajûc da un'agenzi? Stra vîsit, e documént, e ufézzi da méttres in fila, ai vól pió ed vént âur. O sinchenâ dmandè a chi ragâz dal Pânt dla Biânnda quand i an d'andèr a fèr tótti äli autorizaziàn par fèr la festa d estèt: âria fantén! Un ufézzi par d zà, un ètr ufézzi par d là, e *questo non è compito nostro, e deve andare a...* (sänper luntàn di chilòmeter), e *questo documento è incompleto...* Mo sócc'mel bân, un azi

dânt ch'av ciâpa! Èl acsé difézzil ardûser tótti äl práctic ch'ai vól in chèp a un ufézzi sâul? Quassta che qué la srèv una rifâurma ch'la n custarèv gnanc un zentèsüm e, anzi, la farèv arsparmièr tänp e bajûc ai zitadén.

L'é sänpliza, vaira? Mantgnîr zèrt quî cum i stan, sänza cambièri anc s'i n cässten gnint, am é d'avîs ch'al vójja dîr che quî ch'i arénn da dezîder i n arîven gnanc al âs dal pan, ch'i én fûrb cme l'ôca ed Peverèl, ch'la s tulèva dal masadûr e l'andèva a cà par bävver. Insamma: se zèrt quî fâzil da fèr i n s fan brîsa, l é un bèl saggn ed stupidité. E se stramèz a tanti *reformè*, s'i n fan brîsa la rifâurma dla stupidité ch'la n cässta un azidóll, bisugnarà dîr che chi furtunè di itagliàn i én pròpi sfighè prezîs a cl urbén ch'al caté un fèr ed cavâl.

la Taraghéggna (Gigén Lîvra)

Risorgimänt e Euròpa comunitèria

L ân dâu mélla e óngg', quall apanna finé, l é al zäntzincuantèsüm da quand l'Itäglia l'é nèda come stèt indipendänt e autònóm. Dai liber ed stòria avän inparè che a dèr vétta e ufizialité puléttica al Risorgimänt i én stè di personâg' inpurtânt come Cavúrr, Vitòri Emanuèl secânnd, Garibèldi e Mazîni, che insämm a di èter i avèven responsabilitè militèr, puléttica e diplomâtica; guâi però a trascurèr e dscurdèr tótt quî, suldadén e ufizèl scgnusó, che i cumbatènn e i môrsen par vîd che adès a psaggna fèr fèsta pr i zäntzincuant'ân dla nòstra naziàn. E come nuèter itagliàn avän avó al Risorgimänt par liberères dal'Àustria, presapòc int al stass períod a cavâl dla metè dal méll otzänt al Bèlg' al s liberé dal'Ulanda, la Grécia dala Turchî, la Pulògna dal "*zar di tutte le Russie*". Insamma: in Euròpa ai fò una mòsa generèl ed pòpol che i vlèven la sò libartè pagànd un bèl prèzi ed mùrt, sacrificèzzi, fâm e umigliaziàn e utgnîr acsé al riconsimänt ed "*Stato autonomo e indipendente*", ognón con la sò längua, äl sâu lázzi, la sò religiàn, la sò munaida, i sù mudî ed sanité, traspòrt, istruziàn, col sâu règol comerzièli e econòmichi, la sò produziàn agréccola e industrièl; tótt quasst scrétt, cudifichè e legalizè con i artéccol dla

"*Costituzione Nazionale*", in definitiva al sò guèren naziònèl.

E ancâura ai nûster dé in Àsia, Àfrica, Euròpa dl Èsst ai cunténna a èser guèr e batâli par dscavères d'int i quaión padrón e ditatûr. As é furnè acsé una móccia ed stèt nûv, grand e cén, che i an mudifichè la geografî europèa e mondièl. Tant par fèr dû esénpi qué drî da cá, pruvè ed pinsèr ala Iugoslâvia e ala Róssia, che praticamänt äl n eséssten pió còmm a li cgnusèven nuèter, e mé a m in sän adè a fèr la *Settimana Enigmistica* parchè a n sò pió né una capitèl, né un cunfén, né una munaida, né una bandîra, con tant ed chi nómm nûv che a sän dvintè d un'ignuranza geogrâfica sänper grânda, *come spero di voi*.

Fâti tótti stäl bèli cunsideraziàn, l'é qué che mé a n capéss pió un azidânt a pinsèr che adès avän fât nâser *l'Europa Comunitaria*, cunpòsta da quèsi una trinténna ed naziàn e con däli ètri ch'al spénznen par vgnîr in grópp, un'Euròpa cumónna dóvv incôsa al vén omologhè, unifichè, identifichè, generalizè, dóvv ai é la stassa munaida, i stéss documént, i stéss marchè, i stéss cumèrzi con un parlamänt e un guèren ónnic, däl règol d economî stabilé da una Banca Europèa ch'la cuntròla äl spâis, i bilânz, i investimént, i dèbit di stèt e in bès ai sù chèlcol la dîs chi é brèv e chi é sumâr e la dezîd l andamänt e al destén d ògni naziàn.

Con däl règol militèr che äl mänden i suldè d ogni stèt in Lèbbia, in Sîria, in *Iraq* dóvv ai é sänper dla guèra, e di acòrd che i pròfug ed tótti äl naziàn i pòlen girèr e andèr in dóvv i vòlen, mo spezialmänt qué da nó.

Con däl règol d economî che i pundòr a i avän da cunprèr in Ulanda, äl pèsg in Spâgna, al lât in Franza. Un quèlc stèt l à dètt: "*Grazie, mo a stân bân par cânt nòster*" e as tràta ed capîr se i an rasân lâur naziònâlssta o nuèter comunitèri.

Ai ò dètt prémma che a sän dänter a un stèt ed confusiàn e ed dóbbi ed frânt a sta "*Europa Comunitaria*", dâto che a m dmand: mo alâura al Risorgimänt, äl guèr d indipendänza, i mùrt e i fré, i sacrificèzzi e tótt quall ch'avän fât pr utgnîr brîsa sâul la libartè, mo anc l'autonomî ed *Stato sovrano e indipendente*, par che mutív l'avaggna fât, se adès la mî economî,

al mî cumêrzi, la mî munaida, âl mî lâzz i an d'avair al parmâss d un tudâssc, d un franzâis, d un spagnôl? E in pió ai ò un'ètra gran pòra, che un brótt dé, par decrèt dal guêren européo, i fâghen fêr la fâurma in Svêzia, al sanpâgn in Cruâzia, i vûrstel in Portugâl, i turtlén in Grêcia, la *paella* in Norvêgia, tant par fêr di esênpi; e am vén un gran magân a fêrum sta dmanda: in dôvv li farèni mâi fêr âl carsintén?

Elio Evangelisti

Vêrs sîra

- *Nôn, êl brîsa al chês ed turnèr a cà? Tra un mumânt ai srà qué la zîa a sgranèr al solit rusèri d arcmandaziân!*

Mârio l azeté al panarén che l'anvâuda la i pugèva sâura âl ganb, mo an i fô vêrs ed cunvénzrel a turnèr in cà.

- *Clâra, dmanda a tô zîénna s'la m lâsa ancâura un pôc qué in terâza: l'âria l'é tavvda, mé a m sént bân e la vêssta l'é acsé bêla ch'a vói gustèrum in pès al tramânt dal sâul. A m acuntânt d un'ètra mez'âura... brîsa de pió.*

La Clâra, fagandi una carazza, l'andé svêlta in cà par bluchèr la zîa, acsé al nô n al se srêv gudó un èter pôc ed tranquillitè. Pôver nô n! Dâpp al *ictus* che trî ân prêmma a l avèva culpé, l èra dvintè al paziânt ideèl ed sô fiôla, vaddva da dimónndi ân, che anc par carâter l'avèva sânpèr fât una vétta da rumétta e adès la s dedichèva tótt a sô pèder. La Clâra, pûr amirând sô zîénna par la sô abnegaziân, l'arcgnusèva che purtròp l'era dimónndi mo dimónndi paîsa. La tratèva al nô n côm s'al fôss un fangén: l'era péinna ed premûr, però int l istâss tânp al le suplèva d arcmandaziân e, sâuratótt, la i fèva psèr ògni péccola còsa.

- *Stà aténti a quasst... an fêr quell, ch'am tâcca pò a mé s't at sént pôc bân!*

La Clâra la vlèva un bân dl'ânma al nô n. L èra stè l eròe dla sô infanzia, al sô cunfidânt, al sô miâur amîg. Dâpp al divòrzi di sù genitur l èra ló ch'l avèva tgnó âl brai dla famajja e, con serenitè, algrî e tanta comprensian, l avèva ajutè lî e sô mèder a pasèr chi brótt mumént. Adès l èra par lî un turmânt, vadder quant cla malatî l'avèva scavè sia al fisic che al morèl ed cl òmen prêmma acsé fòrt e resistânt e adès acsé dâbbel e sânz a di

faiša. Âl sâu risèt algrî âli èren sparé, rinpiazè da témmid surîs, artruvè a fadîga quand lî l'andèva a catèrel. E ògni dé l èra sânpèr pió difézzil dstachèrel dala malincunî ed savair che mâi pió l arèv psó girèr. Girèr... L'era la paròla d âurden dâl sâu vacanz col nô n. La i tgnèva drî pr i bûsc in zairca ed fônz e l'era sânpèr lî ch'la i dmandèva ed farmères un mumânt: ló al n èra mai stóff! La Clâra l'era sânpèr stè cunvènta che anc i âlber i ascultèssen aténti âl risèt e âl canzunàtt cantè a vâus bâsa pr an dsturbèr i abitànt dal bòsc che, géssel al nô n, i èren dâl figûr afadè, amîghi ed tótt quî ch'i vlèven bân ala natûra. E adès sta malatî acsé ingióssta l'avèva trasfurmè cl òmen int un èser dâbbel, custràtt a dipânnder da tótt. Pr al sô lavurîr l avèva girè al mânnd e adès, al inpruvîs, al sô mânnd al s èra ardótt a dâu stanzi: qualla da lèt, la stanza da dsnèr e la terâza (quand che la staân l'era abâsta bêla da cunvénzer la zîénna a ferèl andèr).

Che bèl tramânt! Mârio an riusèva a dstachèr i ûc' dal zîl.

Int i ûltum ân, tanti, tròpi sîr i l avèven truvè ch'al guardèva al finîr dal dé, al sô dé. Al sintèva che la nòt l'era dimónndi avséinna. An i dspiasèva brîsa ed lasèr una vétta vûda e sânz a sâns. Mo ai èra sô anvâuda. Al savèva d èser inpurtânt par la sô Clâra e l èra sâul par lî ch'al zarchèva - cäl vòlt ch'la vgnèva a truvèrel - d an fèri capîr la sô tristazza. Mo la fadîga l'era tanta, tròpa.

Pr un mumânt una lâma dabbla ed lûs la fè dvintèr al vaider dal bichîr apugè sâura al tavlén, un'esplosiân ed róss, zâl, vîrd e blû. Mârio al slunghé la man vêrs al bichîr, quèsi par strichèr chi culûr acsé algher e vîv.

- *Nôn, adès t è pròpi da vgnîr in cà...*

Inciôn arspundé. E la fô la sîra sèria e cunpòsta a srèr in pònta ed pí al sipèri dal dé.

Mirella Musiani

Viazèr

Té t vû savair se mé ai ò viazè? Fà mò té: ai ò fât al viazadâur par quarant'ân! Arò bân viazè! Però sâul par mèza Itâglia... sâtta da Râmma a n i sân mâi stè. Mo gnanc in Sizéggia (pânsa té ch'ai ò spusè una siziglièna!), mo par mé la Sizéggia l'era tròp in là, adiritûra d là dal Canèl.

Però t è da pensèr ch'ai ò lèt socuànt lîber ed scritûr ed chi brèv, Pirandello pr esânpi e se té t è lèt i lîber ed lu-lé, l é inóttil andèr in Sizéggia, bâsta avair un pôc ed fantâsî, e mé a in ò da vândèr e anc da cazèr vî.

S'an fôss pò gnanc asè, i mî amîg i an girè tótt al mânnd e i m an cuntè tótt i viâz ch'i an fât: a prèv anc dîr ch'a sân stè dapartótt duv i én stè lâur, in Cénna pr esânpi, am pèr d avair pedghè par la *Grande Muraglia*. A propòsit: ai vòl sâul di cinîs par tirèr só cal mûr ch'an finèss mâi, ch'i n san gnanc lâur in duv al vâ a parèr.

Sânza cuntèr che un èter mî amîg, ch'al s ciâma Poldo Tartarén e ch'l à fât al gîr dal mânnd in motoziclatta, l à travarsè tótt l'Arzènténa, un sît ch'ai é di prè da tótti âl pèrt, anzi, as pòl anc dîr, sânz a esagerèr, che l'Arzènténa l'é tótt un prè, che s'an fôss gnanc asè, as ciâma *la Pampa*, che a mé am fâ rédder - dî mò té - vût ch'al séppa un nómm da dèr a un prè, lâsa pûr ch'al séppa grand?

Mo quasst l é gnint: mî cugnè, ch'l à fât la guèra ed Róssia, l é andè con un viâz urganizè fèn in Giapân, un sítarâz ch'l é tótt a una muntâgna, con socuanti zitè in rîva al mèr, abitànt da di miglión ed giapunîs... Par dîr: a Tòchio, i risturânt i én pèn da stuipèr ed giapunîs, tótt a sèder par tèra, ch'i mâgnen dal rîs con di bachétt e che ògni tant i t câzen dâli ucè ed sbalèrz, ch'i t fan dèr di prilon... E guèrda bân che mé, in fén di cònt, in Giapân a i sân stè col pensîr: pânsa mò té a quî ch'i i én stè da bân!

Però, a viazèr cum a fâg mé, a t garantèss almânc un vantâz: sânz a tanta fadîga té t pû stèr a cà int al tô zardén, sâtta al tô mugnèg o magâra al rusticân, ch'al fâ di frût ch'i én bôn anc asèrb; a purtè d man socuanti scâi ed fâurma, stachè a pugnalè, ch'l é un delétt tajèr la fâurma col curtèl, gnanc s'al fôss furmajén d Castèl San Pîr! La mî fâurma a la vâg a tór atais a Pèrma, da un cuntadén ch'al fâ anc un vén che al *Brunello di Montalcino* al pèr asâ. Par finîr, al culatèl ed Felino l é esenzièl.

Dâpp magnè t at pû indurmintèr e magâra insugnèret al paradîs, ch'l é al môd pió bèl par mandèr a fèr dâl pépp arzèntén, cinîs e giapunîs.

Giorgio Campi

AVIS

Zanter Trasfusiunel dal pajais:

- *Salût a tótt! Êl qué ch'i sóccen al sangv?*

Acisé l'avêva dmandè, con la vâus zâuvna e sânzâ sudiziân, ón di ragazî cunpèrs tótt int un mumânt in vatta al óss dla salatta. Tótt e trî i avêven indòs di blû-gîns strazè, ed quí lèrg e col cavâl a sbindlón in vatta ai znûc'. Quall ch'l'avêva dscâurs al purtêva dû urcén pr'ògni uraccia; cälî ètri dâu i avêven i cavî cûrt cûrt, tént ed culûr difarént, sânzâ una lògica.

Al Presidânt dal Zanter l'é felîz:

- *Trî nûv dunadûr* - al dîs pian, guardând i trî cme un can da fairma - *e pô zûven...*

Adès i trî i én lé ch'i rinpèssen al mòdul, ch'al cunprând una trinténna ed dmand. Par nuèter *anziân* l'é un lavurîr urdinèri, mo lâur i rédden stra d lâur, fòrsi parché stra âl dmand ai n é socuanti relatîvi ali abitudin sesuèli.

- *Âli arspòst i n van brîsa cuncurdè!*
- al dîs al Presidânt preocupè - *scadagnón l'é responsâbil dal sò sangv...*

I zûven i al guèrden maraviè, mo l'espresiân dal Presidânt, qualla d un nòn ch'al brêva ai sù anvodén, la i fâ stiupèr int na gran risèta.

Dunèr al sangv. L arîv al n é brîsa prezîs par tótt. Ai é chi arîva dâpp a una lónza riflasiân, opûr int un'ètra manîra, cum al capitè a mé. Alâura a lavurêva in ufizénna. Tótti âl matén ai pasêva al chèp repèrt; una vòlta l um guardé con un guèrd sevèr:

- *Ai ò da dîret un quèl inpurtânt...*

Mé a cardêva ch'as tratéss dâl sòliti bêg organizatîvi, invèzi ló l andé d lóng:

- *Ai é bisâggn ed sangv, al sangv an bâsta mâi, t é da dvintèr dunadâur...*

- *Ai ò pòra dl'agâccia...*

- *An fèrum brîsa rédder* - l arbaté ló - *t an um pû brîsa delûder!*

As pôl dîr ch'a dvinté dunadâur prémma d avair cunprais fén in fânnd al significhèt ed cl ât.

Mo incû, chi ragâz che qué, cum èni arivè fén qué? Adès a sânzâ in ataisâ dl arîv di operadûr saniteri e as ciacâra dal pió e dal manc.

- *Parché avîv dezîs ed dunèr al sangv?*

A n ò brîsa resistó a fèr la dmanda, fòrsi un pô ingenuamânt.

- *Avân vést i deplîant in discotêca...*

- *In discotêca?*

- *Ói! A in avân dscâurs stra d nuèter... e acsé a sän qué!*

I arîven i dutûr e i infarmîr e as fâurma la fila secânnd l âurden d arîv. Lâur i én de drî da mé, i rapresentânt dâli avanguèrdi di dunadûr nûv, almânc acsé a se spêra.

Am vén da pinsèr ala discotêca e a cómm, stra dâl lûs ch'i inbarbâjen e dla mùsica a tóttâ câna, al séppa stè pusébbil andèr a fânnd só un argumânt acsé inpurtânt. Mo lâur i l an fât, dezidând insâmm ed tgnîr drî al fil râss ed cal sangv, fén al sît in dóvv al vén arcòlt.

Renzo Fantoni

(trad. in bulgnais dala Nòccia d Bastèl)

Al mstîr pió bèl dal mând...

Im l'avêven détt in dimónndi: "*A dvintèr nûn as dvânta mât!*". Mé a n i cardêva brîsa e a scusêva la tèsta... E invèzi l'é pròpi acsé! Cal fagutén, che quand la m vadd a arivèr la rédd e la slónza i brasztén, che a dîs mîs l'à dezîs ed cminzipièr a pedghèr da par lî, l'é al regâl pió bèl che la vétta la m èva psó fèr.

Quand andân a spâs ai zardén, mé e lî, mé a m stémm, in particulèr quand una quèlca nòna (con la vésta cûrta) la m dmanda se mé a sân al papà e mé a i arspânnd, *con malcelato orgoglio*:

- *Nâ! Mé a sân al nòn!*

Mé a sân pô sänper drî a fèri dâl fotografî e lî, cla pulpatta, oramâi l'è aviè e quand la vadd ch'a tîr fòra la mâchina fotogrâfica al pèr quèsi ch'la s méttâ in pòsa... E l'emoziân dla prémma vòlta ch'la m à ciamè "*nonno*"? Mé a m sân dsfât... Ecco, mé a pâns che dvintèr pèder la séppa un'esperianza beléssima, anc se pénnâ ed responsabilitè e d pensîr. Mo tgnîr

in brâz una pinénnâ suridânta, quand té t î lé vèrs l'últma disaisâ dla tô câursa, l'é un quèl anc pió grand! Cal fagutén rôsa l'é la tô vétta ch'la tîra d lóng!

F. C.

La siânza di nûster vic'

Mâur (*Morus alba et nigra*) - gelso, moro, pianta coltivata per la foglia da bachi; dette entrambe le specie moro, benchè l'una abbia i frutti bianchi e l'altra neri.

Mâura d râza, mora, mora di macchia, frutto del *Rubrus fruticosus*. Il succo mischiato con miele rosato è adoperato come rimedio per le infiammazioni della gola.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmer 114 dal 2012

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fâusto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupâmmbol (Wolffango)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònîc: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirézz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnâs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

